

A Mixed Method Study on the Effect of Cartoons on the Affective Characteristics of Primary School Students

Çizgi Filmlerin İlkokul Öğrencilerinin Duyuşsal Özelliklerine Etkisine Yönelik Bir Karma Yöntem Çalışması

Selma BAŞ DÖNERGÜNEŞ¹

Article History: Received: 19.08.2021 / Accepted: 24.08.2021

Makale Geçmişi: Geliş: 19.08.2021 / Kabul: 24.08.2021

DOI: <https://doi.org/10.47806/ijesacademic.984756>

Abstract

Watching cartoons is one of the usual children's activities that has a great impact on children's affective development. This study, it was aimed to reveal the effects of cartoons on the affective characteristics of primary school students in general. The method of the research is the mixed method in which quantitative and qualitative research methods are used together. In the study, after the quantitative data were collected and analyzed, the explanatory sequential design in which the qualitative data were collected was used. The quantitative data of the study were obtained from 126 primary school students studying in Tarsus, Mersin. The qualitative data of the study were obtained by interviewing 12 students. According to the results of the research, cartoons have a very high effect on the affective characteristics of primary school students. The level of this effect is higher in female students than in male students. However, the effect of cartoons on the affective characteristics of primary school students is not changed by their grade level. In the interviews, it was concluded that the children developed positive feelings towards cartoons.

Key Words: Elementary school, cartoons, affective development, mixed method.

Özet

Çizgi film izlemek, çocukların duyuşsal gelişimleri üzerinde büyük etkiye sahip olan olağan çocuk aktivitelerinden biridir. Bu çalışmada genel olarak çizgi filmlerin ilkököl öğrencilerinin duyuşsal özellikleri üzerindeki etkilerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmanın yöntemi nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntemdir. Çalışmada nicel verilerin toplanıp analiz edildikten sonra nitel verilerin toplandığı açıklayıcı sıralı desen kullanılmıştır. Araştırmanın nicel verileri Mersin ilinin Tarsus ilçesinde öğrenim gören 126 ilkököl öğrencisinden elde edilmiştir. Araştırmanın nitel verileri ise 12 öğrenci ile görüşme yapılarak elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre çizgi filmlerin ilkököl öğrencilerinin duyuşsal özellikleri üzerindeki etkisini sınıf düzeyleri değiştirmemektedir. Yapılan görüşmelerde çocukların çizgi filmlere yönelik olumlu duygular geliştirdikleri sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, çizgi film, duyuşsal gelişim, karma yöntem.

1. Giriş

Televizyon, yayın içeriğiyle çocuklara başlı başına bir dünya sunmakta ve gerçek hayatta karşılaşamayacakları kadar çok rol model sunmaktadır (Çamlıbel İrkin, 2012). Çocuklar günümüzde sosyal etkinliklere katılmaktan çok televizyon izleyerek vakit geçirmektedirler. Özellikle çizgi film izlemeye çok meraklıdırlar. 1950'lerde siyah beyaz televizyonlardan sonra 1980'lerde ve 1990'larda çizgi filmler muhteşem renkleri ve

görselleriyle televizyon ekranlarında çocukları eğlendirmiş ve büyülemiştir. Bunu yanında teknolojinin yıllar içinde hızla değişmesi ve gelişmesi ile birlikte çizgi film karakterlerinin kalitesi de kademeli olarak değişikliklere uğramıştır. Eski çizgi filmlerde kahramanlar elle çizilmişken, bugün oldukça detaylı 3D veya 2D animasyonlardan oluşan kahramanlar çocukları daha fazla ekranlara kitlenmiştir. Dünyanın farklı yerlerinden farklı çizgi film karakterleri çocukların hayal dünyasını yakalamaya başlamıştır. Bu durum çizgi filmlerin çocuklar üzerindeki etkisini gün geçtikçe daha önemli hale getirmiştir.

Çizgi film izlemek, çocukların duygusal alanları üzerinde büyük psikolojik etkiye sahip olan olağan çocuk aktivitelerinden biridir. Bu aktivite birçok araştırmanın (Asenin, 1986; Krivulya, 2006; Alimova, 2012) konusu olmuştur. Çizgi film izleme aktivitesi çocukların sosyal-psikolojik gelişimlerini sağlıklı zeminlerde gerçekleştirmelerine yardımcı olabilir, ancak aynı zamanda bu durumun tam tersi de olabilir (Arslan, 2004). Bu açıdan çizgi filmler çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun seçilmelidirler. Çocukların gelişimlerini çok boyutlu olarak desteklemeyi amaçlayan ve pedagogların görüş, ve önerileri dikkate alınarak hazırlanan çizgi filmler eğlenceli ve faydalı bir eğitim aracına dönüşürler (Yaşar Ekici, 2015). Bazen çizgi filmlere ebeveynler bazı istenmeyen davranışları da içerdiği için sıcak bakmayabilirler. Ancak burada çok yönlü düşünmek gerekir. Rajawat'a (2017) göre çizgi filmler, çocuklara kendi bakış açılarından rehberlik ederler; bu nedenle gülmek, dalga geçmek, farklılıkları kabul etmek ve birbirlerine yardım etmek için kendilerini kahramanlarla özdeşleştirirler. Bunun yanında çizgi filmlerde bazı güvensizlik, kıskançlık vb. istenmeyen davranışların örnekleri de vardır, ancak yine de çizgi filmler kişinin bu gibi davranışları sergilememesi gerekliliği konusunda çocukları aydınlatır. Çocuklar üzerinde son derece etkili bu eğitim araçlarına doğru yaklaşmak gerekir.

Çizgi filmlerin pedagojik süreçte kullanımı önemlidir. İlkokul öğrencilerinin gelişimi ve motivasyonu üzerinde olumlu etkileri vardır (Tebar ve Ruiz Gallardo, 2015). Derslerde çizgi filmlerin kullanılması öğrencilerin akademik ilerlemesini arttırmakta, huzursuzluk düzeylerini azaltmakta; bilgi kalıcılığı sağlamaktadır. Ayrıca okuduğunu anlama üzerinde olumlu bir etki göstermektedir (Piaw, 2014). Christopoulou'ya (2017) göre, çizgi filmler ile sağlanan mizah, ilkökul öğrencilerinde gerilim ve boşaltılmasına yardımcı olur. Çizgi film izlerken küçük çocuklar hatıralar yaratır ve taze zihinlerinde ki fikirler tetiklenir. Bunun yanında çocukların eğitim ve öğretimi sadece okullarda uygulanan programlarla gerçekleşmez. Sosyal ve psikolojik etkileşimler, programın informal veya örtük kısmının yan ürünleri olarak kabul edilir (Erden, 1998). Bu şekilde bakıldığında çizgi filmler hem okulda hem okul dışında çocukların duyuşsal özellikleri üzerinde etkisi olan önemli bir faktördür. Bu faktörün farklı araştırmalarla iyi analiz edilmesi gereklidir.

Bu araştırmada genel olarak çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerinin duyuşsal özellikleri üzerindeki etkilerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerinin duyuşsal özellikleri üzerindeki etkisi nedir?
2. Çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerinin duyuşsal özellikleri üzerindeki etkisi cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
3. Çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerinin duyuşsal özellikleri üzerindeki etkisi sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
4. İlkokul öğrencilerinin çizgi filmlere yönelik görüşleri nasıldır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Deseni

Çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerinin duyuşsal özelliklerine etkisinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği bu araştırmada karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntemle tek bir yöntemin kullanılmasından daha kapsamlı araştırma olanağı sağlamaktadır (Johnson ve Onwuegbuzie, 2004; Green, Kreider ve Mayer, 2005; Johnson ve Christensen, 2014; Creswell ve Plano-Clark, 2015). Karma araştırma yönteminde araştırmanın amacına bakılarak nicel ve nitel verilerden hangisinin daha önce toplanacağına karar verilmektedir (Tunalı, Gözü ve Üzen, 2016). Bu araştırmada nicel verilerin toplanıp analiz edildikten sonra nitel verilerin toplandığı açıklayıcı sıralı desen kullanılmıştır. Bu desende elde edilen nitel bulgulardan yararlanılarak nicel bulgular açıklanmakta ve araştırmanın amacı doğrultusunda nicel ve nitel bulgular bütünleştirilerek rapor edilmektedir (Creswell, 2008).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın nicel verileri Mersin ilinin Tarsus ilçesinde öğrenim gören 126 ilkökul öğrencisinden elde edilmiştir. Araştırmada örneklemin temsil ettiği evreni genelleyebilmesi önemli bir durumdur. Bu amaçla örneklem sayısı test edilmiş ve yeterli görülmüştür (Raosoft, 2021). Araştırma grubu belirlenirken öğrencilerin gönüllü ve kolay ulaşılabilir olmasına dikkat edilmiştir. Bu nedenle amaçlı örneklem yöntemlerinden olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu durum araştırmacıya kolaylık ve pratiklik kazandırmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmanın nitel verileri ise 12 öğrenci ile görüşme yapılarak elde edilmiştir. Bu öğrencilerin 7'si kız, 5'i erkek öğrencidir. Görüşme için seçilen öğrenciler yine kolay ulaşılabilirlik açısından araştırmacının çalıştığı okuldan seçilmiştir ve her sınıf düzeyinde öğrenci olmasına dikkat edilmiştir.

Tablo 1.

Araştırmanın Nicel Bölümüne Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Değişken		(f)	(%)
Cinsiyet	Kız	91	72.2
	Erkek	35	27.8
Sınıf Düzeyi	2.sınıf	35	27.8
	3.sınıf	28	22.2
	4.sınıf	63	50.0
Toplam		126	100

Tablo 1'de görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğrencilerin %72.2'sini kız öğrenciler oluşturmaktadır. Ayrıca çalışmaya katılan öğrencilerin %50'si 4.sınıf düzeyinde iken %22.2'si 2.sınıf düzeyindedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Nicel Boyut: Araştırmanın nicel boyutunda veriler Uysal ve Sarıça (2018) tarafından geliştirilen “Çizgi Filmlerin İlkokul Öğrencileri Üzerindeki Etkileri Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Çizgi filmlerin çocukların duyuşsal özelliklerine etkisini belirlemek amacıyla geliştirilen ölçek 12 maddeden ve iki boyuttan oluşmaktadır. Ayrıca ölçek ilkokul öğrencilerine uygulanacağı için katılıyorum (3), kararsızım (2) ve katılmıyorum (1) şekilde değerlendirilen üçlü likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Aydın ilinde öğrenim gören 220 öğrenciden toplanan veriler üzerinden yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin iki boyutlu olduğu belirlenmiştir. Bu boyutlar “Gelişim Sağlama ve İyilik” ve “Şiddet Eğilimi ve Güç” olarak ifade edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda Cronbach Alfa katsayısı ölçeğin tamamı için .78 bulunmuştur. Bu çalışma için Cronbach Alfa katsayısı ölçeğin tamamı için .70 olarak hesaplanmıştır. Cronbach Alfa katsayısının .70’in üzerinde olması nedeniyle ölçeğin güvenilir olduğu belirtilmiştir. Ölçekten alınan puanın artması çizgi filmlerin öğrencilerin duyuşsal özelliklerini olumlu etkilediğini göstermektedir. “Gelişim Sağlama ve İyilik” boyutundan yüksek puan alınması çizgi filmlerin öğrencileri geliştirdiğini ve onlarda iyilik yapma isteğini arttırdığını gösterirken; Şiddet Eğilimi ve Güç” boyutundan yüksek puan alınması çizgi filmlerin öğrencilerinde şiddet eğilimini arttırdığını göstermektedir.

Nitel Boyut: Araştırmanın nitel boyutunda veriler yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu araştırmanın nicel boyutunda kullanılan ölçeğin maddelerinden yola çıkılarak hazırlanmıştır. Ayrıca görüşme formu hazırlanırken soruların kolay anlaşılır olması, yönlendirici ifadeler içermemesi gibi ilkelere özen gösterilmiştir. Hazırlanan formun amaca uygunluğu, uygulanabilir ve anlaşılır olmasını sağlamak amacıyla alan uzmanlarının görüşlerine başvurulmuş, onlardan gelen öneriler doğrultusunda form yeniden düzenlenmiştir. Bu çerçevede hazırlanan formda; öğrencilerin çizgi film izlerken hissettiği duygulara, çizgi filmlerden neler öğrendiğine, hangi çizgi filmleri tercih ettiğine, hangi çizgi film kahramanı olmak istediğine ilişkin açık uçlu sorulara yer verilmiştir. Araştırmada öğrencilerin ifadeleri araştırmanın inandırıcılığını sağlamak için doğrudan alıntıyla verilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Nicel Boyut: Nicel verilerin analizinde SPSS 22.0 istatistik programı kullanılmıştır. Analiz sonuçlarını değerlendirmede anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak belirlenmiştir. Öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri yapılmıştır. Veri sayısı 30’dan az olduğunda Shapiro-Wilk, 30 ve üzeri olduğunda ise Kolmogorov-Smirnov test sonuçları kullanılmaktadır (Kalaycı, 2016). Bu araştırmada 30’un üzerinde veri olduğu için verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov test sonuçlarıyla belirlenmiştir. Verilerin normal dağılım göstermemesi sebebiyle analizlerde nonparametrik test teknikleri kullanılmıştır.

Nitel Boyut: Görüşme formundan elde edilen verilerin analizinde nitel veri analiz tekniklerinden betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz tekniğinde temalar belirlenir, veriler temalara göre işlenir, bulgular tanımlanıp yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2016; Punch, 2014). Bu araştırmada temalar ve kodlar belirlenmiş, veriler bu temalara göre

sınıflandırılıp yorumlanmıştır. Bulguların desteklenmesi ve geçerlik ve güvenilirliği sağlama amacıyla doğrudan alıntılara da yer verilmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde araştırmanın genel amacı doğrultusunda belirlenen alt problemlere ilişkin elde edilen bulgular sırasıyla sunulmuştur.

Tablo 2.

Çizgi Filmlerin İlkokul Öğrencilerinin Duyuşsal Özelliklerine Etkisi Ölçeği'ne Ait Betimsel İstatistikler

Boyut	N	X	Mod	SS	Min.	Maks.
Gelişim Sağlama ve İyilik	126	10.93	12.60	2.12	4.20	12.60
Şiddet Eğilimi ve Güç	126	18.10	21.38	2.95	9.38	21.38
Ölçek Toplam	126	33.37	36.23	4.46	18	39

Tablo 2’de görüldüğü üzere çizgi filmlerin şiddet eğilimi ve güç boyutunun ortalaması (X=18.10) gelişim sağlama ve iyilik boyutunun ortalamasından (X=10.93) daha yüksektir.

Toplam puanların ortalaması (X=33.37) ölçekten alınacak en yüksek puana (X=39) oldukça yakındır.

Tablo 3.

Cinsiyete Göre Çizgi Filmlerin İlkokul Öğrencilerinin Duyuşsal Özelliklerine Etkisi Ölçeği'ne İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Gelişim Sağlama ve İyilik	Kız	91	65.26	5938.50	1432.500	.356
	Erkek	35	58.93	2062.50		
Şiddet Eğilimi ve Güç	Kız	91	68.12	6199.00	1172.000	.021
	Erkek	35	51.49	1802.00		
Ölçek Toplam	Kız	91	68.07	6194.00	1177.000	.023
	Erkek	35	51.63	1807.00		

Tablo 3’te yer alan Mann Whitney U testinin sonuçları incelendiğinde ölçek toplam puanı açısından kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir (U=1177.000, p<0.05). Ölçeğin alt boyutlarına bakıldığında kız ve erkek öğrenciler arasında gelişim sağlama ve iyilik boyutunda anlamlı bir farklılık görülmez iken (U=1432.500, p>0.05); şiddet eğilimi ve güç boyutunda anlamlı bir fark olduğu görülmektedir (U=1172.000, p<0.05).

Tablo 4.

Sınıf Düzeylerine Göre Öğrencilerin Çizgi Filmlerin İlkokul Öğrencilerinin Duyuşsal Özelliklerine Etkisi Ölçeği'ne ilişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Boyut	Sınıf Düzeyi	N	Mean	X ²	sd	p
Gelişim Sağlama ve İyilik	2.sınıf	35	65.60	.187	2	.911
	3.sınıf	28	63.14			
	4.sınıf	63	62.49			
Şiddet Eğilimi ve Güç	2.sınıf	35	65.44	3.788	2	.150
	3.sınıf	28	51.86			
	4.sınıf	63	67.60			
Ölçek Toplam	2.sınıf	35	64.66	1.629	2	.443
	3.sınıf	28	55.86			
	4.sınıf	63	66.25			

Analiz sonuçlarına bakıldığında ilkökul öğrencilerin çizgi film puanlarının sınıf düzeyi değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($X^2=1.629$, $p>0.05$). Ölçeğin alt boyutları açısından bakıldığında da alt boyut puanlarının sınıf düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir. Dolayısıyla sınıf düzeyinin çizgi filmlerin öğrencilerin duyuşsal özelliklerini etkileme düzeyine herhangi bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Tablo 5.

Görüşmeden elde edilen bulgular

Temalar	Ortak İfadeler
Çizgi Film Türü	Maceralı çizgi filmleri seviyorum çünkü çok güzel oluyor, eğleniyorum. Macera dolu çizgi filmleri seviyorum çünkü hep olaylar oluyor ama sonu güzel bitiyor. Eğlenceli çizgi filmleri seviyorum çünkü beni güldürüyorlar. Komik ve maceralı çizgi filmleri seviyorum çünkü en güzeli bence onlar. Komik, maceralı ve bazen dövüş olan çizgi filmleri seviyorum. Macera çizgi filmlerinde çok eğleniyorum. Dövüş olan çizgi filmlerini daha az izliyorum çünkü bazen korkuyorum, gözlerimi kapatıyorum. Komik çizgi filmleri seviyorum çünkü çok gülüyorum. Diğer çizgi filmleri sevmiyorum çünkü birbirlerine zarar veriyorlar.
Çizgi Film Kahramanı	Mucize uğur böceği olmak isterdim çünkü o çok cesur. Onun gibi kurtarıcı olmak isterdim. Karakedi olmak isterdim çünkü onun sopası ve yok etme gücü var. İyileri kötülerden koruyor. Tilly olmak isterdim çünkü o çok komik ve hayvanları seviyor, besliyor, onları zor durumdan kurtarıyor. Kral Şakir olmak isterdim çünkü sorunları çözüyor ve eğlenceli biri. Kaptan Pengu olmak isterdim çünkü o her şeyi bulabiliyor ve doğayı koruyor. Doru olmak isterdim arkadaşlarına çok iyi davrandığı ve arkadaşlarını kurtardığı için. Bugs Bunny olmak isterdim çünkü hem heyecanlı hem de eğlenceli biri. Uğur böceği olmak isterdim. Şanslı tılsımla zor durumlarla uğraşiyor, sorunları çözüyor çünkü süper güçleri var.

İzleme Süresi	Günde 2 saat izliyorum. Daha fazla izlemek istemem, gözlerim bozulur. Her gün 1 ya da 2 saat izliyorum. Keşke daha fazla sürem olsaydı. Günde 2 saat kadar izliyorum. Bu süre benim için yeterli. Günde 2 saat izliyorum. Bu süre benim için yeterli değil daha çok izlemek isterdim. Çünkü çok güzel ve eğlenceliler. Her gün 2 saat izliyorum. Bu süre benim için yeterli çünkü daha fazla izlediğim zaman ödevlerimi yapmayı unutuyorum. Günde 1 saat izliyorum sonra ödevlerimi yapıyorum. Zamanım kalırsa biraz daha izliyorum. Her gün 1 ya da 2 saat izliyorum. Keşke daha fazla izleyebilseydim çünkü daha çok mutlu olmak isterdim.
Duygular	Çok heyecanlanıyorum ve gülüyorum. Eğleniyorum, mutlu oluyorum. Sevinç gibi bir şey hissediyorum izlerken. Güzel duygular hissediyorum yani mutlu olduğumu hissediyorum. Mutlu oluyorum ama bazen biri ağladığında hüzünleniyorum. Sanki macera yaşıyormuş gibi hissediyorum. Onların yanındaymışım gibi heyecanlanıyorum. En çok mutluluk hissediyorum. Yerimde duramıyorum, hiç bitmesin istiyorum, heyecanlanıyorum.
Duyuşsal Kazanımlar	Doğayı korumayı, gizemleri bulmayı, sorunları çözmeyi ve paylaşmayı öğrendim. Komik sözler ve güzel davranışlar öğrendim. Mesela ben de arkadaşlarıma iyi davranırım, düştüğünde kaldırıyorum, yardımcı olurum. Yardımlaşmayı, şakalaşmayı ve paylaşmayı öğrendim. Zor durumda olanlara yardım ediyorlar ben de yardım edip onları mutlu etmeyi isterim. İyilik yapmanın güzel bir şey olduğunu öğrendim. Kötülük yaptıklarında başlarına tehlikeli şeyler geliyor. Bazen de kötülük yapmak zorunda kalıyorlar. Herkesi korumak için bazen kötülük yapmak gerekebiliyor. Mesela insanlara saldıran birini kovmam için dövüşmem gerekir. Doğayı nasıl koruyacağımı öğrendim. Maceranın mutluluk verdiğini öğrendim. Başkaları için ve dünya için iyi şeyler yapmayı öğrendim. Yalan söylememem gerektiğini, başkalarını kandırmamayı öğrendim. İyileri korumam gerektiği öğrendim. Hayvanları sevmeyi, yardımsever olmayı ve korkmamayı öğrendim çünkü iyileri koruyanlar çok cesurlar.

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin en çok maceralı, eğlenceli ve komik çizgi filmleri izlemeyi tercih ettikleri görülmektedir. Şiddet içerikli çizgi filmleri izlemeyi sevdiğini ifade edenler ayrıca bu tarz çizgi filmlerden korktuklarını da belirtmişlerdir.

Çocukların sevdiğini çizgi kahramanlar genelde eğlenceli, iyilik yapmayı seven, kötülerle savaşan ve süper güçleri olan kahramanlardır.

Çocuklar çizgi film izleme sürelerini ortalama 2 saat olarak ifade etmişlerdir. Ayrıca bu sürenin yeterli olmadığını, daha fazla izlemek istediklerini ancak sorumluluklarından dolayı izleyemediklerini belirtmişlerdir.

Ayrıca çocukların çizgi film izlerken hissettiklerine ve çizgi filmlerden öğrendiklerine bakılınca ifadelerin genel anlamda oldukça olumlu olduğu görülmektedir. Çocuklar çizgi film izlerken mutlu olduklarını, heyecanlandıklarını ve eğlendiklerini belirtmişlerdir. Çizgi filmlerden iyi olmayı, paylaşmayı, doğayı ve arkadaşlarını korumayı, yardımlaşmayı öğrendiklerini belirtmişlerdir.

4. Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonuçlarına göre çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerinin duyuşsal özellikleri üzerinde oldukça yüksek bir etkisi vardır. Bu etkinin düzeyi kız öğrencilerde erkek öğrencilere

göre daha fazladır. Ancak çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerinin duyuşsal özellikleri üzerindeki etkisini sınıf düzeyleri değiştirmemektedir. Yapılan görüşmelerde çocukların çizgi filmlere yönelik olumlu duygular geliştirdikleri sonucuna varılmıştır.

Nitel veriler incelendiğinde kız ve erkek öğrencilerin birbirine benzer ifadeler kullandığı ancak erkek öğrencilerin kız öğrencilerden farklı olarak şiddet içeren çizgi filmleri sevdiklerini görülmüştür. Bu bulgu nicel verilerin analiziyle ortaya çıkan kız ve erkek öğrencilerin “gelişim sağlama ve iyilik” boyutunda farklılaşmadığı ancak “şiddet eğilimi ve güç” boyutunda anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucunu desteklemektedir.

Araştırmanın sonuçları şiddet eğilimi ve güç içeren çizgi filmlerin gelişim sağlayan ve iyilik içeren çizgi filmlerden daha etkili olduğunu göstermektedir. Bunun nedeni çocukların şiddet içeren çizgi filmlere olan ilgisi olabilir. Ayrıca ataerkil sistem açısından bakıldığında kız çocuklarının narin, korunmaya muhtaç, itaat eden; erkek çocuklarının ise güçlü, itaat edilen, her için üstesinden gelebilen, asi bireyler olarak büyütüldükleri gözlenmektedir. Çocukların doğdukları andan itibaren bu kalıplara göre büyütülmesi, onlarda gücün vurgulanması erkek çocuklarının şiddet eğilimini arttırıyor olabilir. Güçlü olma vurgusuyla büyütülen erkek çocukların gücün ön planda olduğu şiddet içeren çizgi filmlere kız çocuklardan daha çok ilgi duyması olağandır. Bununla beraber bu tür çizgi filmlere daha çok eğilim gösterileceğini bilen yapımcıların bu filmlerde görsel ve ses efektlerini gösterişli bir biçimde sunmaları kaçınılmazdır (Cesur ve Paker, 2007; Saracho ve Spodek, 2008; İnanlı, 2009; Çakıral, 2016) Böylece bu tarz çizgi filmler çocuklar için daha ilgi çekici olmaktadır. Bu durumda şiddet eğilimi ve güç içeren çizgi filmlerin gelişim sağlayan ve iyilik içeren çizgi filmlerden daha etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmada çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerinin duyuşsal özellikleri üzerinde yüksek bir etkisi çıkması literatürde bazı araştırmaların sonuçları ile paralellik göstermektedir. Yağlı (2013) yaptığı araştırmada çocukların iyilik, yardımseverlik gibi bazı olumlu davranışları taklit ederek öğrendiklerini, çizgi filmlerde görselliğin ve işitmenin ön plana çıkmasıyla beraber duyuşsal alandaki gelişime önemli etkisinin olduğu sonucunu vurgulamıştır. Cengiz ve arkadaşlarının (2020) çalışmasında; çizgi filmlerde bilişsel ve sosyal duygusal gelişim alanındaki kazanımlara yönelik durum ve olaylara ağırlıklı olarak yer verildiği belirlenmiştir. Bu durumda bu araştırmanın sonucunda da belirlendiği gibi çizgi filmlerin çocukların duyuşsal alanda gelişimlerine etkisi kaçınılmaz görülmektedir. Aynı şekilde Singer ve Singer (1998) tarafından farklı kültür ve ırklardan çocuklarla yapılan bir araştırmada çizgi filmlerin çocukların bilişsel, sosyal ve dil gelişimine olumlu etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç yapılan bu çalışmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Çalışmada öğrencilerle yapılan görüşmelerde, öğrenci ifadelerinde sınıf düzeyi açısından bir farklılık olmadığı görülmektedir. Nicel verilerin analiz sonuçları da sınıf düzeyi açısından çizgi filmlerin öğrencilerin duyuşsal özelliklerini etkilemediğini ortaya koymaktadır. Bu araştırmada çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerinin duyuşsal gelişimlerine etkisi incelenmiş ve sınıf düzeyine göre karşılaştırma yapılmış olmasına rağmen bu karşılaştırmanın yapıldığı başka araştırmaya rastlanmamıştır.

Öneriler

1. Medyanın şiddet içermeyen, olumlu duygular ve sosyal örüntü içeren çizgi filmler gösterme konusunda yeterince sorumlu olması ve saldırganlık, korku, şiddet, kıskançlık, endişe,

rekabet, iş birliği yapmama vb. davranışlara yol açan bu tür çizgi filmlerin yayınlanmasından kaçınması gerekir.

2. Medya, içeriğin psikologlar veya uzmanlar tarafından kontrol edilmesinin ardından yayın yapacak kadar sorumlu olmalıdır.

3. Ebeveynler ve aile, yoğun programları olsa dahi, çocuklarının ne izlediklerini kontrol etmeyi unutmamalıdır.

4. Ebeveynler çocukların davranışlarını gözlemlemelidir. Şiddet içeren bir çizgi film karakterinin çok fazla taklidi görülürse, bu bir kırmızı alarıdır. Bu davranışı derhal kontrol etmelidirler.

5. Çocuklarda iyi bir sosyal ve duygusal gelişimin göstergeleri eksikse, ebeveynler öğretmen veya danışmandan yardım almalıdır.

6. Televizyon saatlerinin süresi sabit ve bilimsel olarak tavsiye edilen süreleri geçmemelidir.

7. Çocukların güzel, eğlenceli, ahlaklı hikayeler anlatan çizgi filmleri izlemesi teşvik edilmelidir.

8. İlkokulda çocukların gelişim özellikleri onlar için bir çizgi film gösterisi seçerken göz önünde bulundurulmalıdır.

9. Son olarak, öğretmenler onlara sağlıklı bir duygusal gelişim geliştirmeleri için doğru maruz kalma, fırsatlar ve etkinlikler vermelidir. Ancak o zaman çocuğa gerçek anlamda mutlu-sağlıklı bir yaşam ve daha iyi bir gelecek sunulabilir.

Kaynakça

- Alimova, A. (2012). Fabulous metaphor in the work of child psihologist. *Social Behavior and Personality*. 176
- Arslan, A. (2004). Bir sosyolojik olgu olarak televizyon. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-17.
- Asenin, S. V. (1986). Mir multfilma: idei i obrazy multiplikatcionnogo kino sotcstran [The world of cartoon: ideas and images of animated cartoons of socialist countries]. Moscow: Iskustvo [in Russian].
- Cengiz, Ö., Küsmüş, G. İ., & Ramazan, O. (2020). TRT çocuk kanalında yayınlanan çizgi filmlerin gelişim alanlarına göre değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 271-287.
- Cesur, S. & Paker, O. (2007). Televizyon ve çocuk: *Çocukların televizyon programlarına ilişkin tercihleri*. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6,107-108.
- Christopoulou, M. (2017). 'Humorous financial crisis cartoons': A visual essay of an elementary school art project. *International Journal of Education Through Art*. 13 (1). 123-130.
- Creswell, J. W. ve Plano Clark, V. L. (2015). *Karma yöntem araştırmaları: Tasarımı ve yürütülmesi* (2. Baskı). Ankara: Anı.
- Çakıral, M. (2016). *Televizyon kaskacında çocuk ve subliminal mesajlar*. İstanbul: Ferfir Yayınları.
- Çamlıbel İrkin, A. (2012). Çocukların gelişim süreci ve televizyonun etkileri, Uzmanlık tezi, Radyo Televizyon Üst Kurulu, Ankara.
- Erden, M. (1998). *Eğitimde program değerlendirme*. Ankara: Anı.
- Greene, J. C., Kreider, H., & Mayer, E. (2005). Combining qualitative and quantitative methods in social inquiry. *Research methods in the social sciences*, 1, 275-282.
- İnanlı, M.S. (2009). Televizyondaki çocuk programlarının 5-6 yaş çocukları için sözel şiddet ve antisosyal sözcükler içerme durumunun incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Johnson B. ve Christensen L. (2014). *Eğitim araştırmaları* (4. Basım) (S.B. Demir. Çev. Ed.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33(7), 14-26.
- Kalaycı, Ş. (2016). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*, (7. baskı), Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti., Ankara.
- Krivulya, N. G. (2006). Animation as a cultural phenomenon/ Animation and multimedia between the traditions and innovaitons: proceedings of the V. International research conference p. 230.
- Piaw, C.Y. (2014). The effects of humor cartoons in a series of bestselling academic books. *Humor - International Journal of Humor Research*. 27 (3). 499 - 520.
- Rajawat, D. (2017). Role of a Teacher in developing socio-emotional skills of Preschoolers. *IOSR Journal of Research & Method in Education (IOSR-JRME)* 7(1). 1-6.
- Raosft (2021). Sample size calculator. 23.08. 2021 tarihinde <http://www.raosoft.com/samplesize.html> adresinden alınmıştır.

- Saracho, O.N. & Spodek, B. (2008). A future research agenda for early childhood science and technology. O. N. Saracho & B. Spodek (Ed.) Contemporary perspectives on science and technology in early childhood education. In (p. 167-181). Charlotte, N.C: Information Age Publishing Inc.
- Singer, D. G., & Singer, J. L. (1998). Developing critical viewing skills and media literacy in children. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 557(1), 164-179.
- Tebar, MG, Ruiz-Gallardo, JR (2015). Influence of Concept Cartoons in the academic performance and motivation of Primary School students: The Planet Earth. A Study Case in Albacete (South-eastern Spain). *Revista Eureka Sobre Ensenanza Y Divulgacion De Las Ciencias*. 12 (3). 419 - 440
- Tunalı, S. B., Gözü, Ö. & Özen, G. (2004). Nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanılması “Karma araştırma yöntemi”. *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimler Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergi*, 24(2), 106-112.
- Uysal, İ., & Sarıça, S. (2018). Çizgi Filmlerin İlkokul Öğrencilerinin Duyuşsal Özelliklerine Etkisine Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *İlkogretim Online*, 17(3).
- Yağlı, A. (2013). Çocuğun eğitiminde ve sosyal gelişiminde çizgi filmlerin rolü: Caillou ve Pepee örneği. *Electronic Turkish Studies*, 8(10).707-719.
- Yaşar Ekici, F. (2015). Çizgi filmlerin çocuklar üzerindeki etkilerine ilişkin çok boyutlu bir değerlendirme. *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (5), 70-84.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

EXTENDED ABSTRACT**Introduction**

Television presents children a world of role models which are more than they can encounter in real life (Çamlıbel İrkin, 2012). Today, children spend more time watching television than participating in social activities. Watching cartoons is one of the usual children's activities that has a great psychological impact on the emotional sphere of children. This activity has been the subject of many studies (Asenin, 1986; Krivulya, 2006; Alimova, 2012). Watching cartoons can help children develop their social and psychological development on proper grounds, but it can also serve to the opposite (Arslan, 2004). In this respect, cartoons should be chosen according to the age and developmental characteristics of children. Cartoons, which aim to support children's development in a multidimensional way and are prepared by taking the opinions and suggestions of pedagogues into account, turn into a fun and useful educational tool (Yaşar Ekici, 2015). The use of cartoons in the pedagogical process is important. It has positive effects on the development and motivation of primary school students (Tebar & Ruiz Gallardo, 2015). The use of cartoons in the lessons increases the academic progress of the students and reduces the level of restlessness, also provides information retention. It also shows a positive effect on reading comprehension (Piaw, 2014). According to Christopoulou (2017), the humour provided by cartoons helps primary school students to release tension. While watching cartoons, toddlers create memories and fresh minds are triggered. In addition, the education and training of children do not take place only with the programs implemented in schools. Social and psychological interactions are considered as by-products of the informal or implicit part of the program (Erden, 1998). From this point of view, cartoons are an important factor that has an impact on children's affective characteristics both in school and out of school. It is necessary to analyze this factor well with different studies. In this study, it was aimed to reveal the effects of cartoons on the affective characteristics of primary school students in general.

Method

A mixed method research design was used in this study in that the effect of cartoons on the affective characteristics of primary school students was examined in terms of various variables. Using both quantitative and qualitative research methods provides a more comprehensive research opportunity than using a single method (Johnson & Onwuegbuzie, 2004; Green, Kreider & Mayer, 2005; Johnson & Christensen, 2014; Creswell & Plano-Clark, 2015). In the mixed method research design, which data— quantitative or qualitative— will be collected first is decided by looking at the purpose of the research (Tunalı, Gözü, & Üzen, 2016). In this study, an explanatory sequential design was used in which qualitative data were collected after the quantitative data. Quantitative data of the study were obtained from 126 primary school students studying in Tarsus, Mersin. While determining the research group, attention was paid to ensure that the students were volunteers and easily accessible. The qualitative data of the study were obtained by interviewing 12 students. In the quantitative dimension of the research, the data were collected using the "Effects of Cartoons on Primary School Students Scale" developed by Uysal and Sarıça (2018). In the qualitative dimension of the research, the data were obtained by semi-structured interview method. A semi-structured interview form developed by the researcher was used as a data collection tool.

Result and Discussion

According to the results of the research, cartoons have a very high effect on the affective characteristics of primary school students. The level of this effect is higher in female students than in male students. However, the effect of cartoons on the affective characteristics of primary school students is not changed by their grade level. In the interviews, it was concluded that the children developed positive feelings towards cartoons.

When the qualitative data were examined, it was seen that the male and female students used similar expressions, but the male students liked the violent cartoons unlike the female students. This finding suggests that male and female students did not differ in the dimension of "development and well-being", but significantly differed in the dimension of "tendency to violence and power".

The results of the research show that cartoons containing violence and power are more effective than cartoons that provide development and benevolence. This may be due to children's interest in violent cartoons. The fact that cartoons have a high effect on the affective characteristics of primary school students in the research shows parallelism with the results of some studies in the literature. In the interviews with the students in the study, it is seen that there is no difference in the student expressions in terms of grade level.